

Amindelses Tale

over

Herr

Bolle Willum Lurdorph,

Ridder af Danneborg, Geheimeraad, Første Deputeret
i det Danske Cancellie, og Profes i Videnskabernes
Selskab i Kiøbenhavn.

Holden

i Videnskabernes Selskab

den 7de November 1788.

Dg efter dets Befaling

udgivet af

Selskabets Secreterer

Christian Friderich Jacobi.

Kiøbenhavn, 1788.

Trykt hos Frid. Wilh. Thiele.

1711

Stelle Billm. Burdord

Sticht der ...
Bischof ...
König ...

Impensa monimenti supervacua est,

Memoria nostri durabit, si vita meruimus.

St. ...
de ...
togen ...
Einigung ...
die ...
de ...
der ...
für ...
de ...
de ...
de ...

Høie og ædle
Landets og Lærdoms Benner!

Alt hvad i sit Slags eier Fortrinlighed, opvækker sædvanligen Beundring. Endog de Færdigheder, hvorved Legemet formedelst gientagne Øvelser, har vundet i Boielighed, Lethed, Ziirlighed eller Styrke, naar de have naaet en vis og ualmindelig Grad, sees ikke uden Bisald og Velbehag. Men større, sandere og mere grundet Beundring opstaaer hos Tænkeren, naar han skuer den ophoiede Siel udrustet med de herligste Evner, disse dyrkede med sielden Lærdom, og forædlede ved Viisdom og Dyd. Det forlyster og fryder tillige, fordi han føler da sin Artes Bærd, og seer hvad Mennesket kan blive.

Jeg meener da, at intet skionnere, intet mere henrivende Skilderie kan fremsættes, end det af en grundig Lærd, som ved Lærdom er blevet viis, og ved Viisdom har søgt og end mere fundet Lyksalighed. Kunde jeg, mine Herrer, i denne Stund opfylde Eders Forventning, da blev det et saadant Billede, jeg fremstillede, naar jeg formaaede rigtigen og med sande Farver at male vor elskede Præsæs, den nu salige B. W. Lurdorph, saaledes som han virkelig var; hans udstrakte fast utrolige Lærdom, hans blide, vennehulde Følelser, hans ophøiede og ved ægte Christendom lyksalige Sindsforfatning. Men til værdigen at affkildre en saadan Mand, maatte jeg være lærd, som han. Jeg maatte dertil have noiere Kiendskab med Gratierne end det, jeg vel har higet efter, men ikke har kunnet opnaae; kun disse burde føre Penselen, naar deres Fortrolige heldigen skal afbildes. Men fordi jeg fattes dette Held, skulde jeg derfor undslaae mig at følge Eders Bink? skulde jeg nægte mig selv den sorgelige Trost at underholde bedrøvede Venner med deres afdøde Vens herlige Værd? der er dog i det bittreste Tab, jeg veed ei selv hvilken Lettelse i at overtænke Tabets Storhed. Og naar jeg ikkun udkaster nogle Træk til det ypperlige Skilderie;

derie, venter jeg at finde Undskyldning hos Eder, mine Herrer, i min Lydighed, og hos mig selv i mit rorte og derhos af sand Hoiagtelse giennemtrængte Hiertes Hensigt. Om Ligheden er jeg ikke bekymret. Jeg har for mig den ædle Mand's eget Udkaft, draget med hans sanddrue Pen, skiont svagt formedelst Mandens særegne Bessedenhed a).

Bor Lurdorph b) var af adelig Byrd, og talte store Mænd blant sine Fædre. Hans Fader, Oberst Christian Lurdorph, var med i mangt et Slag, og hans Farfader, Hr. Bolle Lurdorph, havde ved megen Lærdom og paa vidtloftige Udenlandsreiser samlet Kundskab, saaledes udmærket sig, at han kom i de vigtigste Embeder, blev adlet, fik Dannebrog-Ordenen, og sendtes tilsidst som Envoyé Extraordinaire til Stockholm, hvor han, efter et sexaarigt Gesandtskab, dode. Morfaderen, Conferensraad Willum Worm, denne af den norske Lovkyndighed saa fortiente Mand, var en Son af den udødelige Ole Worm, den lærdeste Mand, vort Fædreneland nogensinde begravd, om ikke Johannes Gram, og (jeg tør sige

a) v. Carmina p. XI. seq. in præf.

b) Fød den 24 Jul. 1716.

bet uden at fornærme de mange hellige Skygger) om ikke, siger jeg, Joh. Gram og vor Lurdorph havde været vore Landsmænd.

Jeg anfører denne Byrd blant vor Lurdorphs Fortrin, fordi han selv ansaae den saaledes: Ikke at han i en blind Hændelse skulde have sadt en utidig Stolthed, men fordi han erkjendte hvormeget disses Exempler hos ham havde virket, hvor han tidlig havde brændt af Lyst at træde i de skionne Spor, og i dem at finde Veien til Eren. Ja naar Adelskab saaledes er, hvad det bør være, en Spore til herlig Daad og kraftig Anstrængelse, da troer ikke, I Edelbaarne, at Folket misunder eder det hævede Fortrin, meget mere velsigner det eders Stand, og ærer i Sønerne de store Mænd, som kæmpede og tænkte for dets Fædre. Men skulde I glemme hvad I skyldede eders Æt og henslumre i Uvirkksomhed paa de nedarvede Palmer, kan I da fortryde paa, at vi medynksfulde ansee eders Ubetydelighed? og skulde I dertil midt i den dorste Blødhed ville af-tvinge os Verbødighed ved at fremvise de gamle Skiolde, kan I undre Eder, at vi ækles?

Lurdorph var neppe ti Aar gammel da han mistede sin Fader; men saavidt et saadant Tab kan erstattes, oprettede hans Moder det. Forstandens Oplysning maatte hun betroe Fremmede. Kun Balget af Lærerne var hende overladt. Og at det har været heldigt, viser den Hoiagtelse, vor Lurdorph sit Liv igiennem bar for sin Ungdoms Leeder, Hr. Nordan, hvilken hin, selv gammel, endog offentlig har bevidnet mod denne som Olding a).

Moderen sparede intet i en saa vigtig Sag; de to tredie Deele af hendes Indkomster anvendte hun til Sonnens Underviisning og beholdt det Overskydende for sig selv og de Fattige b). Hiertets Dannelse blev Maalet for hendes egen Omfarg. Alt hvad Klogskab, Omhed, Formaning, Opmuntring, Exempel formaaer, anvendte hun; især søgte hun at vinde hans ganske Fortrolighed, og hvor inderlig denne maae have været, kan sluttes deraf, at saa ofte han, endog i sit Lives Afsten, saae med et taarefuldt Die hen til sin Moders Afse og velsignede den, fandt han en Slags Lindring og Trost i den Bevidsthed aldrig at have

a) Loc. cit. pag. XII.

b) Loc. cit. pag. XII.

forebragt hende nogen Usandhed a). Saa omhyggelig Moderen var, saa flittig og lærvillig var Sønnen. Neppe sexten Aar gammel er han allerede fuldkommen forberedet til Universtitet, hvorom han ved sin Indskrivelse aflagte de herligste Prøver. Allevegne hvor nogt kan læres er Lurdorphy utrættelig. De to første Aar besøgte han daglig de academiske Forelæsninger; han havde ligesaa meget af Lydighed mod sin Moder, som af egen Tilbøielighed, valgt det juridiske Studium; og han havde det Held, at han tidlig fik Leilighed at indsamle de Kundskaber, hvorefter han higede. Han var atten Aar gammel, da man fandt ham sindig nok og taus nok til at være Secreterer i det Danske Cancellie. Her aabnedes for ham en herlig Skole. Ikke alene kunde han nu giøre sig bekiendt med dette vigtige Collegies mangehaande betydelige Forretninger; men han fik derhos ogsaa Udgang til Høieste Ret selv, hvor Cancelliets Secreterere vepelviis føre Protocollerne, og hvor glad var

ikke

a) Udi sit Testament skriver han: Kisten sættes i min Fædrene Begravelse imellem min salig Moders og salig Hustrues. Disse to ædle Sieler erindrer jeg aldrig uden med taareblandet Glæde. *Animæ quales neque candidiores terra tulit, neque queis devinctior altera nobis.*

ikke Lurdorph til denne Afgang? thi her er det, om ellers nogensteds, at Lovenes rette Mening og deres Anvendelse bør kunne læres.

Blant de Professorer, som paa den Tid zirede vort Universitet, var den grundlærde Gram og den udodelige Holberg; disses Raad brugte han, og derefter lagde han den Plan til sine Studeringer, hvilken han siden saa vel udforte. Han indsaae, og hvor sandt er det ikke? at de Gamle havde opfundet og dyrket alle de Videnskaber, som høre til at danne Smagen og forskionne den menneskelige Siel; at de, som Digtere, Talere, Philosopher og Historieskrivere vare komne til saadan Hoide, at de maaskee undertiden kan efterlignes; men aldrig overtreffes. Disses Skrivter blive da de Kilder, hvoraf han skal ose, ved disse store Mynsterses flittige Læsning vil han lære at tænke og skrive. Og sandelig alle Omstændigheder bidroge til at Planen kunde udføres og at den blev det. Thi alle de Hindringer, som ligge andre imod i at gaae, om jeg saa maae kalde det, denne rette Kongevei til Lærdoms Tempel, fandt her ikke Sted. Er det Mangel paa Næmme? Lurdorph havde det herligste Pund. Er det Mlyst hos den Unge? Lurdorph

torstede efter Kundskab. Er det Fattigdom, eller Forældrenes Sparsomhed? Lurdorph eier det Fornodne og hans Moder giver gierne. Er det Savn af smagfulde og duelige Veiledere? her ere Holberger og Kostgaarder og Grammer.

Ja endog hans Temperament maatte bidrage hertil. Han havde en vis Melancholie, der gjorde ham Landlevnet især om Sommeren til en Nødvendighed og gode Bogers Læsning uundværlig a). Denne Legems Svaghed, der lurar mod Sindets Roe, skaffede ham en dobbelt Fiende, mod hvilke stedse at være paa Vagt, at ikke den eene skulde vinde, naar den anden svækkedes; nemlig Ulyst til Livet eller Redsel for Døden. Den første bestred han ved Naturens Betragtning, idelig Anstrængelse og Studering, mod den sidste brugte han alle de Vaaben, Philosophien frembyder, men Seiren tilskrev han allene den himmelske Religion, om hvis guddommelige Oprindelse han daglig overbevistes og fandt dens salige Trøst; den blev det Anker han holdt sig ved giennem alle Livets Storme; dette slap han end ikke i Døden.

Saa

a) Carmina præf. p. XV.

Saa ofte derfor hans academiske Arbejder og øvrige Forretninger tillode det, ilde han til sin Fædrenegaard Mørup. Døden havde berøvet ham en elsket Moder, og nu vare de fiere Videnskaber det eneste hvortil hans Hierte hængte. Dem besittede han sig paa af al Kraft. Her læste han Alderdommens Mesterstykker, begrundede Verdens, især Fædrenelandets Historie, randsagede dets Didsager, giennemgubede saavel den ældre som nyere Philosophie, grandskede i Lovkyndighedens mange Deele, og gjorde sig bekiendt med de Nyeres Skrifter, hvilke han læste alle i deres eget Sprog; thi han forstod dem alle. Endog det gamle nordiske Sprog forstod han; dette kraftfulde Sprog, som vore Brødre paa Island have arvet fra stolte Forsædre, og som formedelst dets Bendinger, Bestemthed og Skionhed fortiente at være meere udbredet a). Spørger ikke, mine Herrer, hvorfra han fik Tid til alt dette? For den Videlystne er Afvexling Hvile.

Saaledes tilbragte Lurdorph ti Aar af sin første Manddom i Musernes Omgang; elsket af

a) Den latinske Oversættelse ved Kristni Saga er meest af ham.

af sine Naboer, yndet af sine Foresabte, omringet af glade og ved hans Forsorg lykkelige Bønder; thi han paasaae, at ingen Nidefoged undertrykkede dem, at Ungdommen nød Underviisning, de Syge Pleie, de Fattige Understøttelse, Kionnet Beskiermelse mod Forsførerne, og at Lovene handthævedes. Saa beretter han selv og vi fæste billig Tro til den beskedne Mands eget Vidnesbyrd a).

Vel vare hans Indkomster ikke store; men med Nøisomhed dog tilstrækkelige. Han var lykkelig og nød Himlens Betsignelser med Taksigelse. Men det er let at være glad til Forsynet, saalænge det nedsmiler Held; naar derimod de blide Udfigter hensvinde, naar det mørknes rundt om os, da prøves vor Lillid i Trængslerne; da viser det sig om den er af det rette Slags formædelt taalmodig Hengivenhed. Saaledes blev Lurdorphy prøvet. Hans Gaard brænder b); de nyskyldte Lader blive et Kov for Luerne. Hvad Jlden sparer, forderves tildeels eller bortranes. Een Times Odeleggelse har giort ham fattig. Vel tiente han som Secreterer og siden

a) Præf. ad Carmina p. XIV.

b) 1743.

1738 som Vice-Landsdommer, men han nød derfor intet af Staten; han havde søgt sin Belønning i at lære og gavne. Uformuende til at opbygge det Brændte, og bange for Gield, som han ikke saae Middel til at betale, maae han forlade sit skionne, sit saa elskte Mørup, og sælge det med Tab af alt sit til Panthaverens Betaling. Denne Kummer bar han, som det sommer en christelig Philosoph; ikke med en stoisk Ligegyldighed, den Munden stundom taler om, men Hiertet maaskee aldrig føler; men med christelig Overgivelse i Guds Billie. Han erkjendte, at Algodhed giver og tager med Biisdom; at Hiertet saa let kan hænge sig for fast ved Støvet, og at ingen kan være Christi sande Discipel, der ikke med sin store Mester kan modtage den bittre Kalk og derhos kun tænke sig den alvise Faders Billie. Derfor folte han midt i sin Bekymring en usædvanlig Rolighed og Tilfredshed, saa at hans Venner endog forundrede sig over det muntre Die og det opklarede Afshyn. Saaledes skildrer han selv sin Forfatning i sit tredie Brev til sin fortrolige Hemmer, med ligesaa megen Sanddrubed, som digterisk Varme og Skionhed a).

Lur:

a) Carmina p. 12.

Lurdorphy's Haab blev ikke heller bestaaet. Aaret efter udnævnte Christian den Siette ham, med Løn, til Assessor i Høieste Ret. Og hvorledes skal jeg troe han rygtede dette vigtige Erinde? Sæt en Mand paa det overste Dommersæde, som Philosophien har lært at tænke, som Historien har ledet ved Haanden giennem alle de Tider da hver Lov gaves, og viist deres Anledning, Marsag og Virkning, som noie kiender a) de Kilder, være sig fædrene eller fremmede, hvorfra Lovene udspringe. Lad ham med Skarpsindighed og Erfarenhed forene Gudsfrøgt og hellig Verbødighed for den høieste Overdommer; skulde en saadan Mand ikke være Embedet voksen? og saadan Mand var Lurdorphy. Han kiendte derhos alle de Renker, hvorved Dommeren kan forledes, de Snarer, som legges for hans Fødder, og de Svagheder, hvoraf Hjertet maatte kunne forraskes. Hvor mesterlig skildrer han ikke disse i et Brev til Hemmer med horahist Afvexling og Lune? Men naar b) den ellers blide Mand mod Brevets Slutning sammentrækker Panden i det han tænker sig en Dommer, der for-

a) Cf. Hans Afhandl. i Vid. Selsk. Skr. Tom. 6. p. 1.

b) Carm. p. 30. epist. 5. hvor Poeten synes at sigte til Cambyfes Dom. Herod. l. 5. c. 25. Valer. Maxim. l. 6. c. 3.

forsetlig bøier Retten, saa synes han næsten i sin billige Afstye at nærme sig til Grumshed — Han veier den forvorpne Niding og udtordner hans Dom, haard, det er sandt, men dog retfærdig.

— — — Prudensque volensque
Si quis deliquit iudex, me iudice dignus
Contegat ut membrisque rotam corioque tribunal.

En saadan Tænkemaade, saa mange Indsigter, saa megen Erfarenhed og Øvelse gjorde Lurdorph værdig til de vigtige Poster, hvor paa han Tid efter anden sadtes i det Danske Cancellie a). Han besad alle Embedsmandens sande Egenskaber: et klart Hoved, et trofast Hierte og reene Hænder. Derfor havde han Regjeringens Tillid, men ogsaa Folkets: Kirken ventede alt af den nidkiere Christen; de Lærde af den sande Kiender; den Fattige af den sømme og veldædige Mand; den Undertrykte af den retfærdige Dommer; Sæderne, af den exemplariske Egtemand og tarvelige Huusfader; hver Stand og hver Mand i Standen Handthævelse i lovlige Rettigheder af

a) Han blev General-Proc. den 15 Sept. 1749. Maitre de Requêtes den 16 Febr. 1753, og første Deputeret den 4 Mart. 1773.

af Kongens og Landets retskafne Ven. Vel see vi ikke de Forslag som gøres, de Forestillinger, som fremlegges i Kongernes Raadkammer; eet ligger imidlertid for alles Dine. Jeg meener hans Betænkning over Fødestavns Baandets Ophevelse a); og derfor endog fortæner han Agt og Tak i sin G. av. Men at samme Aand maae have hersket i hans øvrige Raad, at han trolig har fuldgjort sit høie Kald, derom forvisses jeg ikke allene ved de Værdigheder, hvormed han efterhaanden blev benaadet b), men især ved den lange Tid, hvori han vedligeholdte sine Herrers fuldeste Tillid udi trende Regieringer under alle Revolutioner og Forandringer uafbrudt til hans Dod. Om hans Sindighed, Orden, Stadighed og Afhold fra Magelighed i disse tørre, tretende og vedholdende Forretninger tør jeg opfordre til Vidner dem, som arbeidede over ham, med ham og under ham. Hans Uegennyttighed viser den i hele Livet noisomme Mands Stervboe. Den er desuden aldrig betvivlet, end ikke af Avindfeld.

Under

a) Landb. Comm. Forhandl. Tom. I. p. 43 seq.

b) Virkelig Stats-Raad den 17 Octobr. 1760. Confer. Raad den 8 Novbr. 1766. Ridder af Danneborg 1774. Geheimme-Raad den 12 Mai 1777.

Under disse vigtige Embeders Førelse blev
 dog Lurdorph Muserne tro. Deres Dyrkelse
 var ham en Forfriskning. Hvo kiender ikke
 hans ypperlige latinske Digt om Carl Gustavs
 Overgang over Beltet, hvilket han skrev efter
 det svenske Beterhetens Academiens Indbydel-
 se? Seer man til Anlegget i det hele Digt, det
 fløge Balg af Tanker, de rige Billeder, Natu-
 ren og Livet i de velmalte Scener, det høie og
 prægtige i Stilen, det fulde og harmoniske i Ber-
 sene, saa vil man uden Tvivl sande, at Lurdorph
 allene herved har hiemlet sig Navn blant sande
 Digtere. Ogsaa gav Academiet ham det, og
 Europa billigede Dommen.

Var her Stedet, og havde jeg det fornødne
 Held, kunde jeg lystes ved stykkeviis at giens-
 nemgaae det hele Digt for at vise det mesterlige i
 hans Maneer. Dette fortiente Lurdorphs Min-
 de; thi saaledes behandlede han selv de store
 Digtere, hvis Læsning var hans beste Moer-
 skab og Sielesføde. Til en Prøve paa hvorledes han
 bedømmede disse, har han skænket den lærde Ber-
 den sin Critik over den anden Bog af Eneiden a).

B

Hvil

a) Carmina p. 761.

Hvilken Smag! hvilken Skarpsindighed! Her kiender man igien den Maade de Gamle brugte i at bedømme Næmmets Værker. Og o! at den i vore Tider maatte følges! da først bliver Critiken hrad den bør være. Den opleder da og undersøger de skønneste Træk, pirrer Læserens Smag, giver ham Vink at standse ved de lyse Steder, som ved første Oversigt ikkun glimte, men næiere beskuede blinke. Derved dannes Begynderens Smag. Mesterstykkerne faae Evidens Stempel; det Udsøgte skielnes ret og skattes tilbørlig. Da fremloffes de sande Genier de skinte i Haabet Krandsen, deres eneste Belønning, som sikkert vil flettes dem. Men nu vil alle være Kunstdommere og faa ere de rette Kiendere. For ret at skatte en heel Egnis Inddighed, mener jeg dog, at Tilskueren burde staae høit, han maatte fra Biergets Top oversee det Hele, beskue Deelene, og kiende deres indbyrdes Forhold; Men aarker han ikke didop, bliver han, som nu desværre alt for ofte skeer, ved Foden af Bierget, stirrer næsgruus paa en liden Plet, og gatter sig maaskee ved der at opdage een eller anden Ujevnhed, hvo kan da taale den alt for grandseende, men derhos saa fortsynede Dommer?

End:

Endnu en Prøve paa Lurdorphs Flid og Skarpsindighed i at bedømme de gamle Mesterstykker see vi med Længsel i Møde. Ved ofte at giennemtænke Platos og Ciceros Værker har han sammenlignet og udmærket alle de Steder, som den sidste af den førstes Skriver enten har anført, eller efterlignet, eller havt for Dine, samt desuden ved Plato selv anmærket de Steder, hvorved saavel det nye Testament, som Plutarchus, Plinius og mange flere Alderdommens Skriver kan forklares og oplyses. Denne Skat er funden blant Lurdorphs mange Haandskrifter; thi han læste altid med Pennen i Haanden, uden hvilken Studeremaade grundig Lærdom neppe opnaaes; Lurdorphs Ven, ja Lærdoms Ven a) vil drage Omfarg for at den snart kommer for Lyset.

Lurdorphs Lyst til de skionne Videnskaber kiølnedes ikke i hans Alderdom. Digternemmet er en Ild, som slukkes tilsidst naar den ikke jevnlig næres, men vedligeholdt brænder længe, skiont den ikke meere kan blusse. Derfor vedblev han i sine faa ledige Timer de beste Poeters Læsning. Horas var, især i hans sidste

B 2

Mar,

a) F. Kammerherre Suhm, hans Exsecutor Testamenti.

Har, hans beste Selskab; ham kunde han uden-
ad, og dog opdagede han idelig nye Skionheder
hos denne Digter; jeg skulde næsten troe at kun-
de, som have levet i den store Verden og virket
paa den videre Skueplads, vare i Stand til ret
at indsee Finheden hos Mecens Ven og Augu-
stes Hofmand; derfor nedlagde han ikke sin Pen
fordi Narene tiltog, han var alderstegen, da han
sang om Indfødsretten; men Eugenes Eugene-
tes vanhædtrer ikke sine yngre Forløbere.

Der ere de som have lastet Lurdorphy at
han skrev sine Vers paa Latin; de indromme
ham Digtergave, men de fortryde paa at han ikke
valgte Modermaalet. Men troe de ikke med os,
at Digtere ogsaa bidrage til Nationens Ære;
skulde det da ikke være hæderligt for det danske
Navn, at i det mindste nogle kiendtes og læstes
af Fremmede? Naar den store Romerske Taler,
som saa meget ærede sit Sprog, giver det græske
Fortrin fremfor sit eget paa Grund af dettes alt
for snevre Grændser a), saa er det mig vel ogsaa
til-

a) Si quis minorem gloriae fructum putat ex graecis ver-
sibus percipi, quam ex latinis vehementer errat, prop-
terea, quod Graeca leguntur in omnibus fere gentibus,
latina suis finibus, exiguis sane, continentur. Cic.
pro Arch. Poet.

tilladt, uden at forringe vort Modersmaals Værd, at beklage det saare ringe Antal af danske Skrifters Læsere. Og kan det da med Føie bebreides en Digter, naar han dertil eier fornøden Styrke i mere brugte Sprog, at han ynsker at læses paa hiin Side af Eyderen? Havde vor Lurdorph foragtet sit Modersmaal, ligegyldig om dets Hæder og Dykkelse, saa vilde jeg lade Bebreidelsen gielde. Men langt fra. Er det ikke ham som udgav Keenbergs Skrifter og zirede dem med sine lige saa underholdende, som lærde Anmærkninger? Har han ikke med de flere Stiftere af Selskabet for de smukke Videnskaber mærkelig bidraget til Smagens Forbedring? Hvo arbeidede i Modersmaalet og raadspurgte Lurdorph forgieves? Hvo skrev vort Sprog med mere Keenhed og Styrke? Læse vi ikke med sand Beundring hans nydelige Vers om Toffernes Lyksalighed ret stemt i den horakiske Tone? Sandt, siger man, men dette er kun kort. Jeg svarer for den danske Læser. Han bortgiver gierne hele Boger af matte Niim for nogle Blade som disse. Om det Skionne, hvor alt maa deligt forkastes, gielder det især, at Gehaltet erstatter Massen. Vi trænge til Mynstre.

Medens jeg taler om Lurdorphy's Hengivenhed til de smukke Videnskaber maatte det tilfades mig, mine Herrer, at berøre en Fordom, som kunde giøre hans Værd i Henseende til den grundige Lærdom miskiendt. Vel er der ingen i vore Tider, saa raae og usleben, at han skulde nægte disse Studeringer deres Noes og Nytte. Alle tilstaae med Cicero at de opmuntre den Uunge, fornøie den Gamle, forskionne Lykkens de blide Dage, og skaffe i Modgang Trost og Liise, men, siger man, de tørre Undersogelser passe sig ikke for den skionne Aand. Den knudrede lange Bei, han skal gaae ad, for at opspore det sande, kysker ham. De eensformige indviklede Forretninger, som den kolde Fornuft eene skal reede ud, hvorved Indbildingskraften ligger sængslet, trække hans Taalmodighed, enten overfarer han dem med Modbydelighed eller maaskee lader han dem ganske ligge. Men hvorlidet kien- de de, som domme saaledes, til den menneskelige Siel! Just fordi Arbeidet trætter, derfor soge vi stundom at hvile i Musernes Skiod. Fordi Beien har de mange Torne, derfor standse vi nu og da i disse Gudinders Selskab for siden at vandre fort med fornyet Kraft. Ja lykkelig den

den anstrængede Embedsmand, hos hvilken de værdiges at boe! de giøre hans Alvorlighed blid, og forjage den suurseende Barskhed. Herom kunde jeg til Exempler anføre Ciceroner og Plinier og Grotier og Borrichier, men Lurdorph selv skal være mig nok. Man læse hans grundige Afhandlinger om Rigets gamle Mynter a), og svare mig saa! kan nogen Materie være mere indviklet og tør? men spores her enten Tilfærdighed eller Leedhed? Mon ikke Sagen er begrundet og undersøgt med al optænkelig Noie, Taakmodighed, Noiagtighed og Overlæg?

Jungen misunde da vor afbøde Ven den Morfskab, den Liise og Bederqvægelse han fandt i at dyrke det Skionne. Meget mere skal hans Minde være os dyrebart, fordi han aldrig, enten i Omgang eller Skriver misbrugte sit herlige Pund; men tværtimod anvendte sine Gaver og Sieleevner til at udbrede Sandhed og forskionne Dyden. Hvorledes han tænkte om disse letsindige Digtere, som ofte vil vise sig klygtige, sindrige og vittige paa Religionens eller gode Sæders

a) Ved Celsk. Skrivt Tom. 8. p. 1. Tom. 9. p. 613. 718.

Bekostning, det see vi i hans Levnetsløb, som han selv skrev i Fortalen til Carmina. Her sætter han deres Forbrydelser ved Siden af Cains Brodermord, formedelst den uasseelige Række af Følger a). O! maatte dog denne Advarsel dybt føles og følges! Hvad? Skulde vi saa skændig misbruge Himlens skionnest Gave? overtale for at forlede? nedrive, i steden for at opbygge? smitte Indbildingskraften, i steden for at fylde den med store og herlige Billeder? O! da ynskede jeg os heller tilbage i hine Bankundighedens Tider, bedre er det at rave i Mørket, end at veiledes til Afgrunden ved Irrlys: O! I som føle den sieldne Guld, hvilken Himlen antænder hos sine Yndlinger, overveier Hensigten af den sieldne Gave! I fik Lægemidler i Hænderne til at opmuntre de Sorgmodige, opegge de Sløve, styrke de Svage, vilde I da blande velsmagende Gift i de gyldene Beggere, at eders Brodre skulde gribe dem med Lyst og drikke Doden?

Giennem sit hele Liv var Lurdorphy bestandig sig selv lig, en vis Jevnhed, som næsten altid følger det virkelig store, herskede i hans Huus, Klæde-

a) Præf. ad Carm. p XXI.

Klædedragt og Levemaade. I den høieste Rang
 boede og levede han som i sine første Embedsaar.
 Aldrig gav han sig nogen betydelig Mine for at
 lade andre føle sin Høihed, ei heller behøvede
 han det; thi han var sig selv nok til at erhverve
 Alles Høiagtelse. For alting blev han sig selv
 stedse lig, i Verbødighed for Guds Ord, God-
 dædighed mod den Trængende, velvillig Mildhed
 mod Alle, Taalmodighed i Gienvordigheder,
 Tillid til Guds Forsyn og Hengivenhed i hans
 faderlige Villie. Vi mindes, hvor inderlig han
 elskede sin salige Frue. Saa omt, saa uskyldigt,
 saa kjerligt et Ægteskab er næsten uden Lige.
 Hun udgjorde hans Alt. Jeg har, saa skriver
 han saa Aar før hendes Død, til en Ven: jeg
 har den Skrøbelighed, at min Kones Smil op-
 muntret mig, og hendes faldne Mod gjør mig
 modfalden. Ja, jeg har endnu den anden, at
 jeg aldrig stræber at imodstaae den første. Dette
 søde Baand havde været i 40 Aar, og nu lakkede
 det mod Oplosningen. Jeg glemmer aldrig,
 hvorledes jeg fandt vor Lurdorphy i hendes sidste
 Sygdom, nogle Dage forend hun døde. Han
 var rørt, hans Lærer viste det; men hans Sorg
 var blandet med Sielofred og Trost. Vi ere

uskionsomme, sagde han, mod Guds allerbeste
 Belgierninger. Vi ere færdige at murre, naar
 vi burde takke. Det kierligste og længste Ægte-
 skab skal jo dog eengang endes. Kierligheden,
 det førtes med, og Tiden, hvori det varede, burde
 levende tænkes og føles. Vi burde see tilbage
 med Taksigelse, og fremad med glad og hellig
 Forventning, da vi vide og troe, at vi inden
 stakket Tid samles igien for evig. Her udbrod
 han i Tak til den Allgode, og jeg gik hjem, følen-
 de stærkt Religionens Triumph og den ægte Chri-
 stens Lyksalighed midt i Livets bitterste Optrin a).

Faa Mennesker have været meer almindelig
 elskede af Hoie og Lave, end vor Lurdorph, og
 ingen fortiente det bedre. De ypperste og største
 Mænd i Landet, en Grev Joh. Ludv. Holstein,
 en Otto Thott udmærkede ham tidlig blant hans
 jevnaldrede. De droge ham til sig, og jo mere
 de ved at arbejde med ham, kiendte hans Værd,
 jo større blev deres Yndest; den voxte til et for-
 troligt

- a) Efter hendes Død lod han giøre hendes Urne, af sort
 Marmor, med Opskrift: AMABILIIUM THESAURUS,
 paa en Forhøining er malet et i Smertes døende Fru-
 entimmer, hvorunder: The saint sustain'd it, but
 the woman dy'd. Pope.

troligt og inderligt Venſkab, ſom ikke endtes uden ved diſſe Herrerſ Dod. Vel havde han ikke dette tækkelige i Legemetſ Bygning; dette forekommende i Anſigt og Baſen, hvilke den unge Mand ofte ſkylder de forſte Indtryk til hans Fordeel hos de Mægtige. Ivertimod var han uanſelig af Bort; og Anſigtet, formedelſt Mangel ved Dinene, lovede, ſynes mig, ikke meget. Men hvor ſuffeligt at domme efter det udvortes? I dette ſkrøbelige Legeme huſedes den ſkionneſte Siel.

Lærdom foreenet med Beſkedenhed, en ſpilende Indbildingskraft, temmet af Skionsſomhed, vittig Munterhed, ledsaget af Velvillighed gjorde hans Omgang baade lærerig og yndig; derfor ydmygedes ikke den mindre Lærde i hans Nærværelſe, men oplyſtes; derfor lyſtedes man ved hans fortreffelige Smag; derfor ſkielsvede ingen ved hans Indſald; thi hans Munterhed var krydet med Salt, men ikke væbnet med Braadde. Ja, ſalige Ven! hvorofte var jeg idel Dre, hvorofte hængte min Siel af Dine Læber, naar Du i Vennekreds enten udfoldede Lærdomſ ſkiulteſte Skatte, eller fortolkede Dine Fornem-

nemmelser over det Skionne i Natur og Kunst, eller malte Dydens Indighed og Religionens Trost? da slog Dit fulde Hierte høit, da blussede Dit ærværdige Ansigt af den indvortes folte Barm, hvorved de Tilstedeværende opflammedes. Ach! nu er det koldt, dette Hierte! nu tier den sodttalende Læbe! for evig tier den! Nu savner dette Selskab sin grundlærde, sin fromme, sin elskede Præsæs a). Men ogsaa Danmark savner ham. Det var stolt af at eie en saadan Mand; nu har det tabt een af sine Prydelser, og hvo skal oprette dets Tab? Med Haab seer det hen til sine unge Sonner, som have helliget sig til Videnskaberne og opfordrer deres Mod til det stolte Forsøg. Maatte dog Lurdorphs Aand hvile over dem! maatte de med alvorlig Higen kappes om at naae det herlige Mynster! Studere som han, tænke som han, leve som han! Her er Belønninger at vinde, store og herlige Belønninger; rolig Tilfredshed med sig selv, varigt Minde hos et skionsomt Folk, evig Glæde hos Alherren i de salige Baaninger.

a) Han døde den 13 Aug. 1788.

